

JUUBELID

KRISTJAN JAAMA - 90

10. veebruaril saab 90-aastaseks Eesti tuntuim lambakasvatusteadlane põllumajandusteaduste kandidaat Kristjan Jaama, APSi auliige.

Kristjan Jaama sündis Tartumaal Rõngu vallas Koruste külas Koosa talus Rõngu vallavanema Jaan Jaama neljanda lapsena. Kodutalus puutus ta maast madalast loomadega kokku ning küllap see mõjutas ka hilisemat otsust põllumajandusõpingute kasuks.

Peale alg- ja kihelkonnakooli lõpetamist siirdus K. Jaama Tartusse keskharidust omandama, 1924. aastal lõpetas ta kommertsgümnaasiumi. Sama aasta sügisel astus K. Jaama Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonda, mille 1931. aastal õpetatud agronoomina lõpetas. Edasine tegevus viis K. Jaama Tallinna, 1932. aastal astus ta ametisse 1928. aastal loodud Eesti Lambakasvatavate Seltsi juurde lambakasvatuse ja villaasjanduse sekretäriks. Sellesse ajajärku langeb ka K. Jaama intensiivne

töö eesti lambatõugude aretamisel ja nende jõudlusomaduste uurimisel. 1945. aastal siirdus K. Jaama Tartusse aspirantuuri. Tema uurimistöö hõlmas lammaste sigimisfüsioloogiat. 1950. aastal kaitses K. Jaama dissertatsiooni "Lammaste viljakust mõjustavad zootehnilised tegurid". Peale aspirantuuri lõpetamist kutsuti K. Jaama tööle ENSV TA Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituuti. Kuni pensionile minekuni 1979. aastal tegeles ta ELVI-s uurimistööga algul lambakasvatuse, hiljem kalakasvatuse sektoris.

Väärrib märkimist, et K. Jaama astumisega Eesti Lambakasvatavate Seltsi tegevusse sai lambakasvatusalane tegevus Eestis uut hoogu juurde. Tema eestvõttel asuti sihikindlalt aretustööd organiseerima, selle raames imporditi Eestisse hinnalisi

tõulambaid. Lammaste plaanipärase ristamise tulemusena aretati K. Jaama juhtimisel Eestis uued lambatõud: eesti tumedapealine ja eesti valgepealine lammaste villaomaduste uurimiseks sisustati K. Jaama käe all villalaboratoorium. Villa uurimise tulemuste põhjal töötas K. Jaama välja eesti lammaste villastandardid ja sortimendid.

Hoolsa kirjamehena avaldas K. Jaama hulgaliselt erialaseid artikleid ja kirjutas, kokku on tema sulest trükis ilmunud üle 100 töö. Tema esimest kahte avaldatud raamatut - "Lambakasvatus" (1946) ja "Seakasvatus" (1947) võib käsitleda kui vastava ala esimesi õpikuid Eestis. 1959. aastal ilmus raamat "Eesti tumedapealine lambatõug". 1984. aastal ilmus K. Jaama neljas raamat - "Lambakasvatava käsiraamat".

K. Jaama teeneks tuleb lugeda meie lambakasvatuse jalule aitamist Eesti Vabariigi päevil ning saavutatu mitte hääbuda laskmist, vaid edasiarendamist nõukogude korra ajal. Tänu K. Jaamale ja tema tegevusele võime täna rääkida taasrajatavasse eesti tallu endastmõistetavalt kuuluvast loomast - lambast.

V. Valdi

OLEV HENNO - 80

Olev Henno on sündinud 13. märtsil 1914. a. Viljandimaal Holstre vallas talupidaja perekonnas. Kooliaastad möödusid Viljandi Poeglaste Gümnaasiumis, mille lõpetas 1933. a. 1935. a. asus õppima Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonna metsaosakonnas, lõpetades selle diplomitöö kaitsmisega 1942. a. Juba üliõpilaspõlves lülitus O. Henno teaduslikku uurimistöösse - 1938. a. oli üliõpilaste vahetuse korras 2 kuud Poola Vabariigis praktikal, 1939...1941 oli Metsandusliku Uurimisinstituudi abijõuks, 1941...1942 TÜ metsakorralduse kabineti abijõuks ning maaparanduse ja sookultuuri kabineti assistendiks. Ülikooli lõpetamise järgselt töötas O. Henno 1942...1943 Metsandusliku Uurimisinstituudi assistendina ja 1943...1944 Saare metskonna metsnikuna. 1944. a. sügisel asus ta tööle taas tööd alustanud metsaosakonnas assistendina, töötades seal 1950. aastani, mil tuli loovutada töökoht Ülikoolis ja töötada Kuremaa metsakoolis lektorina ning õpetajana 1956. aastani. Neil aastail sai kaitsmisküpsiks kandidaadidissertatsioon "Nõrgkivialade tekkimine, nende ökoloogilised tingimused ja taasmetsastamine Eesti NSV-s", mille O. Henno kaitses 1956. a. Seejärel valiti ta EPA metsakorralduse kateedri õppejõuks, kus töötas 1956...1963 vanemõpetajana, 1963...1978 dotsendina, 1978...1983 professorina ja 1983...1989

konsultant-professorina. 1987. aastal kaitses

O. Henno doktoridissertatsiooni "Arukaasikute kasvatamine Eesti NSV-s". 1989. a. siirdus ta pensionile. EPMÜ nõukogu omistas 1. septembrist 1993. a. O. Hennole emeritprofessori austava nimetuse.

Olev Henno teadustöö põhisuundadeks on olnud dendroloogia ja metsakasvatus. Nii ilmus 1963. a. tema poolt koostatud "Puude ja põõsaste määraja", mille parandatud ja suuresti täiendatud käsikiri on esitatud kirjastusele ja ootab seal kirjastamiseks paremaid aegu. Metsakasvatuse valdkonnas on ta pikemat aega tulemuslikult uurinud kaasikute ja kase-kuuse segapuistute kasvatamise probleeme ning avaldanud hulgaliselt vastavasisulisi artikleid.

Viimastel aastatel on O. Henno pühendunud metsaosakonna ja metsandusteaduskonna ajaloo uurimisele, mille kohta on valminud ulatuslik kokkuvõte (käsikiri).

O. Henno suureks hobiks on olnud koorilaul. Ta on lõõnud kaasa mitmes meeskooris.

Õnnitleme juubilari auväärsele tähtpäeval.

E. Laas

AUGUST KREE - 70

August Kree on sündinud 21. jaanuaril 1924. a. Viljandimaal Taevere vallas Lehtsaares popsitalus. Alghariduse omandas Lahmuse algkoolis, kuhu läks õppima 1932. a. Algkoolile järgnes talutöö kuni 1945. a. sügiseni. 1945...1948. a. õppis A. Kree Olustvere Põllumajandustehnikumis.

Tehnikumi lõpetamise järel töötas 1948...1949. a. Alatskivi MTJ jaoskonna-agronoomina, 1949...1951. a. Otepää MTJ vanemagronoomina. 1952. a. määrati Sootaga sovhoosi peagronoomiks. 1961. aastal sai temast aga sama sovhoosi

Tänu A. Kree toetusele osutus võimalikuks mitmel EPA aspirandil ja teaduril viia Sootagal läbi uurimistööd ja vormistada tulemused väitekirjadeks.

Et vastu pidada tootmisjuhi ning teadlase suurele töökoormusele, peab mees olema füüsiliselt tugev. Sellise tugevuse on juubilar saavutanud vabal ajal looduses viibides, eriti jahikäikudel. Jahihuvi on tal tänini jätkunud.

Soovime juubilarile rahuldust tehtud tööst, tugevat tervist ning elulusti järgnevateks aastateks.

J. Liiv

HELDUR JAANSON - 60

direktor. Direktori ametikohal töötas ta veerandsada aastat, kuni pensionile minekuni 1986. aastal. 1972. a. omistati talle Eesti NSV teenelise agronoomi aunimetus.

Paralleelselt kutsetööga täiendas A. Kree ka oma haridustaset. 1955. aastal astus ta Eesti Põllumajanduse Akadeemia kaugõppeteaduskonda, kust sai 1961. a. õpetatud agronoomi kutse.

Töötades sovhoosi peagronoomina tekkis A. Kreel tõsine huvi teadusliku uurimistöö vastu. 1962. a. astus ta mittestatsionaarsesse aspirantuuri. Tema uurimisvaldkonnaks sai kultuurkarjamaade rajamine ja kasutamine. Mitmeaastase uurimistöö tulemusena valmis kandidaativäitekiri "Kultuurkarjamaade viljelemisest Kesk-Eestis", mille kaitmise järel omistati talle 1972. a. põllumajanduskandidaadi teaduslik kraad.

A. Kree oli üks vähestest tollaegsetest majandusjuhtidest, kellel pingelise tootmistöö kõrval jätkus tahet ja huvi tegelda rohumaa viljeluse alaste teaduslike probleemidega. Sootaga sovhoos oli majandiks, kus kultuurkarjamaade kasutamine oli suurepärast korraldatud ja mis oli EPA rohumaa viljeluse eriala üliõpilastele ja rohumaa viljeluse kateedri õppejõududele ning aspirantidele üheks oluliseks uurimis- ja õppebaasiks.

Heldur Jaanson on sündinud 11. jaanuaril 1934. a. Tartus teenistuja perkonnas.

Tema koolitee algas Tartu 2. Mittetäielikus Keskkoolis ning jätkus Tartu 6. Keskkoolis.

1953. a. astus Heldur Jaanson EPA veterinaariateaduskonda, mille lõpetas 1958. a. Pärast kõrgkooli lõpetamist asus ta tööle EPA loomataudide mikrobio-

loogia ja veterinaarsanitaarekspertiisi kateedrisse vanemlaborandi ametikohale.

Huvi teaduse ja teadustöö vastu tõi tegevust otsiva noormehe 1961. a. Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi veterinaariaosakonna viroloogia laboratooriumi. Aasta hiljem astus ta aspirantuuri ning 1967. a. kaitses kandidaadidissertatsiooni teemal "Sigade viiruspneumoonia ja selle tõrje Eesti NSV-s". 1968. aastal omistati talle bioloogia-kandidaadi teaduslik kraad viroloogias.

Pärast aspirantuuri lõpetamist töötas juubilar noorem- ja vanemteaduri ametikohal ning 1978. a. anti talle vanemteaduri kutse viroloogia erialal.

Oma teaduslikes uurimistöödes on juubilar selgitanud vasikate kopsu-mükoplasmoosi diagnostikat, ravi ja profülaktikat ning veiste ja sigade mükoplasmoosi levikut ja diagnostikat suurfarmides. Nende uurimistööde tulemusel töötas ta välja Eesti tingimustes vastava mükoplasmooside diagnoosimis-metoodika ja andis selle üle Vabariikliku Veterinaarlaboratooriumi bakterioloogia osakonnale. Käesoleval ajal tegeleb H. Jaanson vasikate väljalangemise põhjuste uurimisega ja nende haiguste profülaktika küsimustega.

ELVTUI-s töötamise perioodil (27 a.) omandas Heldur Jaanson suured kogemused viroloogia ja mükoplasmatoloogia uurimise alal.

Alates 1988. a. töötab Heldur Jaanson jällegi veterinaariateaduskonna sise- ja nakkushaiguste kateedris, nüüd juba dotsendi ametikohal, 1992. a-st nakkushaiguste õppetooli juures. Ta peab loenguid ja juhendab üliõpilaste laboratoorseid töid mikrobioloogia ja viroloogia alal.

Aastatel 1949...1960 tegeles Heldur Jaanson innukalt spordiga, kuuludes ÜSK ja EPA korvpallimeeskonda. Osaledes vabariigi korvpallimeeskonnas võttis ta osa 37 rahvusvahelisest kohtumisest. Eesti meistriks korvpallis on ta tulnud aastatel 1955, 1957 ja 1960.

Soovime heatahtlikule ning sõbralikule kolleegile jätkuvat energiat, tugevat tervist ning edu õppe- ja teadustöös.

K. Peterson

EHA LOKK - 60

Eha Lokk (sünd. Tõnus) on sündinud 8. jaanuaril 1934. a. Tallinnas. Varsti asus perekond elama juubilarile emale kuuluvasse sordiseemne- ja tõukarja-kasvatusega tegelevasse tallu, mis sai juubilarile koduks kuni 15. eluaastani. Eha Loka koolitee algas Kõue algkoolis. Repressioonidest tingitud poliitilise surutise ja majandusraskuste tõttu tuli tal õppida paljudes koolides ning keskhariduse saamine osutus võimalikuks ainult töö kõrvalt õhtukeskkoolis. 1953. a. astus E. Lokk Eesti Põllumajanduse Akadeemia agronoomiateaduskonda, mille ta 1958. a. lõpetas õpetatud agronoomina.

Alates 1959. a. on Eha Lokk töötanud Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudis, algul põhiliselt katsemajandite osakonnas erinevatel ametikohtadel. 1967. a. astus ta aspirantuuri põllumajandusloomade aretuse erialal. Mahukas ja põhjalik kandidaadiväitekiri teemal "Eesti punase veisetõu mõningate aretusabinõude analüüs" valmis 1971. a. ja selle eduka kaitsmise järel omistati E. Lokile samal aastal põllumajanduskandidaadi teaduslik kraad.

Teadustöö eesti punase karja aretuse alal jätkus nooremteaduri ja juba 1972. a. vanemteaduri ametikohal. Aastatel 1988...1991 töötas Eha Loka aretusosakonna juhatajana ja 1991. aastast käesoleva ajani samas osakonnas vanemteadurina.

Märkimisväärne on Eha Loka panus pullide järglaste järgi hindamise organiseerimisel ja rakendamisel jõudluspärilikkuse katsejaamades. Nii jõudluspärilikkuse katsejaamade kui ka karja jõudluskontrolli andmete analüüsi alusel on ta eesti punase tõu osas ette valmistanud materjalid kategooriate omistamiseks väärtuslikele kunstliku seemenduse jaamade pullidele kuni selle töö üleviimiseni arvutile. Eha Loka on 12 aasta jooksul (1972...1984) kogunud ja analüüsinud eesti punast tõugu noorte lehmade - kontrollpullide tütarde - kehamõõtmeid. Oma aretusala teadmisi ja töö tulemusi on ta propageerinud 42 teaduspublikatsioonis, samuti loengutes, konverentsidel ja seminaridel. 1987. a. omistati juubilarile vanemteaduri kutse. Oma põhitöö kõrval oli Eha Loka kandidaadi väitekirjade kaitsmise erialanõukogu liige alates 1977. a. ja sama nõukogu teaduslik sekretär alates 1984. a. kuni erialanõukogu töö lõpetamiseni 1991. a. Sellel perioodil kaitses nimetatud erialanõukogu ees oma väitekirja 72 teadlast nii Eestist kui väljastpoolt. Tänu Eha Loka loomuomasele korrektsusele ja täpsusele polnud kordagi probleeme kaitsmisele lubatud väitekirjade vajaliku mahuka dokumentatsiooni osas.

Juubilaril kui teadlast iseloomustavad sihikindlus, püsivus, korrektsus ja põhjalikkus. Eha Lokil on imepärane oskus suhelda inimestega, mistõttu tema töötamise ajal osakonna juhatajana valitses osakonnas rahulik töömeeleolu ja heasoovlik üksteisemõistmine. Kolleegina oli juubilar abivalmis, heatahtlik, vaoshoitud.

Koos dirigendist ja muusikapedaagoogist abikaasa Peeter Lokiga on muusikalembelises perekonnas üles kasvatatud poeg ja tütar ning kasvamas kolm lapselast. Naiskooris "Cantare" on juubilar laulnud 20 aastat. Suures talus üles kasvanud, talutööd ja maaelu tundva inimesena on Eha Loka suur loodusesõber, ühendades meeldiva kasulikuga nii oma metsaretkedel kui ka ühistus "Sanum".

Soovime lugupeetavale juubilarile jätkuvat tegutsemislusti, energiat ja tugevat tervist!

V. Kangro

ELMAR MUST - 60

Elmar Must on sündinud 4. jaanuaril 1934. a. Tartumaal Alatskivi vallas Alasoo külas talupidaja perekonnas neljanda poisslapsena. Ta omandas alghariduse Alatskivi 7-klassilises koolis (1942...1949), keskhariduse Tartu I Keskkoolis (1949...1950) ja Alatskivi Keskkoolis (1950...1953) ning kõrghariduse Eesti Põllumajanduse Akadeemias (1953...1958) piima ja piimasaaduste tehnoloogia erialal, saades insener-tehnoloogi kvalifikatsiooni. EPA lõpetamise järel töötas kolm aastat (1958...1961) Saaremaal Karja Võitööstuses peainsenerina.

E. Must töötab Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi piimanduse laboratooriumis alates 1961. a.: algul nooremteadurina, alates 1969. a. vanemteadurina, 1974. a. piima esmase käsitlemise sektori

juhatajana, 1988. a. juhtivteadurina ja alates 1991. a. vanemteadurina. 1967. a. kaitses edukalt dissertatsiooni "Farmi piimajahutusviiside efektiivsus Eesti NSV tingimustes" ja samal aastal anti talle põllumajandusteaduse kandidaadi teaduslik kraad. 1981. a. omistati talle vanemteaduri kutse.

Kogu instituudis oleku kestel on E. Must intensiivselt uurinud piima jahutamist majandite lüpsikarjafarmides ja talulautades. Ta on välja töötanud originaalse saiapallilise süsteemi piimajahutusviiside hindamiseks ning välja selgitanud piima säilitamiseks vajaliku temperatuuri farmis. E. Must on läbi uurinud kõik meie vabariigis varem kasutusel olnud ja praegu kasutusel olevad piimajahutusviisid. Ta on teinud võrdlevaid katseid 280 standardse, täiustatud ja kohapeal tehtud piimajahutusviisi ning piima esmase käsitlemise tehnoloogilise liiniga, olenevalt farmi suurusest ja kasutatavast lüpsiseadmest ning välja selgitanud paremad vähese töö- ja energiakuluga piima kiire jahutamise viisid. Ta oli tööstuses vastuvõetava piima temperatuuri määramise riikliku standardi GOST 26754-85 üks väljatöötajaid.

E. Must on olnud üks viljakamaid teadlasi-praktikuid, kes on aktiivselt juurutanud uurimistulemusi. Tema juhendamisel asendati vabariigis traditsiooniline loodusliku jääga piima kannusjahutus piima jahutamise vannides ja tankides külmutusseadmete abil, mis annab suurt majanduslikku efekti. Piimajahutusseadmete juures on ta teinud mitmeid piima jahutamise efektiivsust tõstvaid täiustusi, millest kõige tähtsam on "Impulsa"-piimatankide varustamine veesärgiga. Ta oli üks initsiaatoreid selles, et alates 1983. a. valmistatakse tootmiskoondises "Kurgan-selma" tingimustes suurlautadele kõige paremat piimajahutusreservuaari MKA 2000L-2A.

E. Must on laialdaselt abistanud vabariigi majandeid ja talusid piima jahutamise esmase käsitlemise ja kvaliteedi küsimustes.

E. Must on lõpetanud 27 teaduslikku uurimistööd ja avaldanud trükis kõik oma uurimistulemused 9 raamatus (koos kaasautoritega), 7 bro

E. Must on autasustatud Nõukogude Eesti preemiaga 1972. ja 1977. a. ning

NSV Liidu Rahvamajanduse Saavutuste Näituse pronksmedaliga 1972. ja 1976. a. E. Must on korralik ja lugupeetud kaastöötaja. Ta on üles kasvatanud tütre ja poja.

Soovime juubilarile tugevat tervist, oma rikkalike teadmiste rakendamist talutöödel, õnnelikku käekäiku ja kordaminekuid ettevõtmistes.

V. Käo

ANTS LINNUTAJA - 60

Juubilar on sündinud 28. märtsil 1934. a. Võrumaal Saatse vallas (praegu Põlvamaa idapoolseim sopp) väiketalupidaja perekonnas koos kaksikõega. Alghariduse omandas ta Võru Kreutzwaldi nim. koolis. Soovist saavutada kiiresti majanduslik iseseisvus astus ta 1950. a. Väimela Zooveterinaaria Tehnikumi, mille lõpetas 1954. a. veterinaarvõltskri diplomiga ning suunati tööle Kilingi-Nõmme veterinaarjaoskonna juhatajaks. Õpihimulise noormehe tulevikuplaanides oli aga jätkata õpinguid EPA veterinaariateaduskonnas. Vaatamata kiitusega lõpetamisele tuli hankida eriluba ENSV Põllumajandusministeeriumist, mille energiline noormees ka sai. Veterinaariateaduskonna lõpetas A. Linnutaja 1959. aastal, 47 väljapakutud töökohast valis ta Tõstamaa veterinaarjaoskonna. Kolme eduka tööaasta järel sai A. Linnutaja professoreilt J. Kaardelt ja V. Ridalalt ettepaneku astuda aspirantuuri. Ta võttis kutse ka vastu. Et juhuslikult sai ta Tõstamaal töötamise ajal kokku kohaliku kaupmeheemanda sihvaka tütre Ene Estamiga, siis sai nendest mõne aasta pärast ilmselt mitte just juhuslikult abielupaar. Aspirandiäeg möödus edukalt ja vaatamata sellele, et tuli täita ka õppeülesandeid, kaitses ta 1966. a. väitekirja teemal "Sigade atroofilise riniidi patomorfoloogiast ja diagnostikast", mille eest talle omistati veterinaariakandidaadi kraad.

1965. a. lõpul tuli A. Linnutaja tööle Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituuti nooremteaduri ametikohale. Tema esmaseks uurimisteenimiseks said süsteemiga muld - taim - loom seostuvad küsimused. Sellega seoses viibis Ants Linnutaja 1973...1974. a. stazeerimas Berliinis Humboldti Ülikoolis. Mitmete meil kasutamata uurimismeetodite (joodi isotoop 131, kromatograafia jt.) kontrollis ta rapsisroti kasutamise võimalusi sigade ja rottide söödana, mille tulemused avaldati koos sealsete kolleegidega ajakirjas "Archiv für Tierernährung". A. Linnutaja töökus ja abivalmidus on ära märgitud ka sealt kaasa antud hinnangus.

1988. a. asus A. Linnutaja tööle juhtivteadur grupijuhatajana. Tema uurimistöö söötade kvaliteedi ja toksilisuse kohta jätkub. Viimastel aastatel on ta käsile võtnud söödateraviljade säilitusvõimaluste uuri-mise, vältimaks energiakulukaid viise. Koostöös Soomega toodi A. Linnutaja algatusel sealt meile ka esimesed teraviljamuljurid. Viljaka kirjamehena on ta avaldanud üle 80 artikli ja soovitusi.

Perekonnas on üles kasvatatud tütar ja poeg.

Rääkida Ants Linnutaja harrastustest pole kerge, sest neid on nii palju. Sakku tulles sai ta tagasihoidlike mullastikuomadustega aianduskrundi,

mille ta lühikese aja jooksul muutis viljakandvaks ja hästikorrastatud vaba aja veetmise kohaks. Puhkekohaks seda sõna otseses mõttes nimetada ei saa, sest see on nõudnud palju tööd. Oma kätega - vundamendikraavist kuni vasest kohrutatud kaminakaunistuseni (tükk tähistaevast) - on valminud suvila, lisaks veel ujumisbassein saunamõnude suurendamiseks. Peremehe külalislahkust näitavad sagedased suvised külalised, kelle hulgas ka on kolleegid stazeerimisajast Saksamaalt. Juubilari varasem harrastus, rooside kasvatamine, on nüüd asendunud kasulikumaga, - mesilaste pidamisega. Sõbrad tunnevad teda juba noorusaegadest aktiivse isetegevuslasena, olgu see sõnakunst, tants või muusika. Sakus oli ta kaua aega Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi estraadiorkestri "EMMI" bassist. Samuti on ta aktiivselt osalenud spordis, kusjuures lemmikalad on olnud korv- ja võrkpall. Nimetamata ei saa jätta ka kalapüüki, mis on juubilari üheks tähtsamaks vaba aja kiindumuseks. Seda on ta teinud nii harrastusena kui ka spordina, ta on käinud võistlemas Soomeski.

Alati lõbusa seltskonnainimesena on ta hinnatud nii majaperemehena kui külalisena tema paljude kolleegide ja sõprade ringis.

Palju õnne ja tegevusrohkeid aastaid!

Omnium consensu

V. Kruus

RAIMO SULE - 60

EPMÜ materjalide tehnoloogia ja masinate remondi õppetooli assistent tehnikakandidaat Raimo Sule pühitseb 10. märtsil oma 60. juubelit.

Juubilar sündis Kurista vallas väiketalupoja peres. Kooliteed alustas R. Sule Lohkva Mittetäielikus Keskkoolis ja jätkas seda Tartus Treffneri koolis. Lõpetanud keskkooli 1952.a. seisis Raimo Sule valiku ees - kas kunst või tehnika?

Koolipõlves oli salakesi pildijoonistamist hobi korras harrastatud, millest küll rohkem pilapildid said. Samas pakkusid huvi ka masinad ning põllupidamine. Siin talitas juubilar Leonardo da Vinci õpetuse järgi - "Kõigepealt õpi tundma teadust ja alles siis harrasta kunsti, mis on teadusest sündinud". Nii saigi Raimo Sulest 1952. kuni 1957.a. EPA põllumajanduse mehhaniseerimise teaduskonna üliõpilane. Õppimise kõrval ja ka hiljem on juubilar jätkanud joonistamist ja karikatuuride tegemist, viimast juba üpris professionaalsel tasemel, sest said läbi tehtud ka kolmeaastased kujutava kunsti kaugõppe kursused.

Pärast EPA lõpetamist suunati juubilar tööle Põlva rajooni Ahja MTJ jaoskonna mehaanikuks, kus töötas kuni MTJ likvideerimiseni.

1961.a. 1. aprillist alates seob Raimo Sule end EPA-ga, alguses assistendina metallide tehnoloogia ja masinate remondi

kateedris, siis lepinguliste tööde insenerina ja teadusliku uurimistöö sektoris vanema teadusliku töötajana.

R. Sule on hoolitsenud ka enesetäienduse eest: töötas aasta praktilise remondiinsenerina, õppis keeltekoolis inglise keelt ja 1968.a. sooritas aspirantuuri sisseastumiseksamid Moskva Hüdromelioratsiooni Instituuti ning oli kuni 1972.a. juunini sihtaspirantuuris. Uurimistöö teemaks oli "Autode ja traktorite elektriseadmete ja võllide taastamine raudnikkelkatete tampongavaanilise sadestamisega". Teemakohane uurimistöö jätkus ka mitu aastat pärast sihtaspirantuuri lõpetamist ja taas tööle asumist õppejõuna EPA metallide tehnoloogia ja masinate remondi kateedris. R. Sule esitas juhendajale mitmed väitekirja variandid, millest viimane sai ka edukalt kaitstud ning 1988. a. omistati talle tehnikakandidaadi kraad.

Peale põhitöö on Raimo Sule olnud igati aktiivne elus ja ühiskonnas. Teda on jätkunud "Põllumajanduse Akadeemia" toimetusse, ENSV Ajakirjanike Liidu Lõuna-Eesti satiirisektsiooni liikmeks-esimeheks, EPA eetikakomisjoni. R. Sule on leidnud aega endale aiatraktori ehitamiseks, huvitavate taimedega tegelemiseks, allvee- ja tervisespordiks. Paljut sellest on ära märgitud ka rektori käskkirjadega, karikatuuri- ja foto-preemiatega.

Juubilar on endale truuks jäänud ka praegu - enesetäiendamise ja rootsi keele õppimise kõrval jätkab ühiskonna keerdkäikude lahkajana Sotsiaaldemokraatlikus Parteis Tartumaa II sekretärina. Kolleegid õnnitlevad ja soovivad jõudu-jätku edaspidiseks edukaks joonetõmbamisteks töös ning elus!

U. Essenson

AAVO MÖLDER - 50

Eesti NSV põllumajandusministri käskkirjaga määrati Aavo Mölder alates 19. novembrist 1979 Laeva katsesovhoosi direktoriks. Selle sovhoosi direktorina töötas ta 20. märtsini 1992.

Eesti Vabariigi põllumajandusministri kohale määrati Aavo Mölder 19. veebruarist 1992. aastast. Ministrina töötas ta veidi alla aasta ja vabanes sellelt kohalt seoses valitsuse vahetusega 1992. a. 25. novembril.

Põllumajanduse reformi käigus reorganiseeriti end. Tartu näidissovhoos ja alates 8. veebruarist 1993 töötab Aavo Mölder Tartu riigimajandi direktori ametikohal, milline on käesoleval ajal Eesti Põllumajandusministeeriumi alluvuses.

Pikaajaline kokkupuude Aavo Möldriga on jätnud temast hea mulje. Välja paistab rahulik iseloom ning sisusse süvenev vaim probleemide lahendamisel.

A. Born

Oma kaksikvennast Matist veidi (mõne tunni võrra) vanem Aavo on sündinud Tartumaal Tartu vallas Vasulas 30. märtsil 1944. a.

Õppimist alustas ta Tartu 10. 7-klassilises Koolis, mille lõpetas 1959. aastal. Sama aasta sügisel asus õppima Väimela Zooveterinaartehnikumi, mida aga ei lõpetanud. Alates 1962. a. töötas ta ühe aasta Tartu näidissovhoosis. Keskhariduse sai Tartu 3. Töölisnoorte Keskoolist 1963. aastal. Lühikest aega töötas Aavo Mölder Eesti Loomakasvatuse Instituudi lamba- ja karusloomakasvatuse osakonnas.

Eesti Põllumajanduse Akadeemias algasid õpingud 1963. aastal zootehnika-teaduskonnas. Õpetatud zootehnika diplomi sai Aavo Mölder 1968. aastal. Järgnes lühiajaline nooremteaduri töö ELVI veisekasvatuse osakonnas.

Aspirantuuri astus Aavo Mölder 30. oktoobrist 1968. a. põllumajandusloomade aretuse erialal. Aspirantuuriaeg lõppes dissertatsiooni "Eesti punast tõugu veiste mõningaid käitumisomadusi suurfarmi tingimustes" kaitsmisega 25. juunil 1971. Järgnes töö Tartu näidissovhoosi Vorbuse osakonna juhatajana ja alates 1975. aastast kohakaasluse korras veisekasvatuse osakonna jõudluspärilikkuse sektori juhatajana.

MATI MÖLDER - 50

Aavo Möldri kaksikvend Mati Mölder on sündinud Tartumaal Tartu vallas Vasulas 30. märtsil 1944. aastal. Isa Adolf Mölder oli sellal Tartu piirkonna revident-kontrollassistent.

Koolitee algas Tartu 10. 7-klassilises Koolis, mille ta lõpetas 1959. aastal. Järgnes õppimine Tallinna Polütehnikumis põllumajanduse elektrifitseerimise erialal. Keskhariduse sai ta Tartu Töölisnoorte Keskoolis 1963. aastal. Kõrghariduse omandamist alustas ta sama aasta sügisel Tartu Riikliku Ülikooli füüsika-matemaatika teaduskonnas, kust aga tuli aasta pärast üle EPA-sse. Aastatel 1964...1965 õppis noormees põllumajanduse mehhaniseerimise teaduskonnas. EPA lõpetamisel omistati talle põllu-majanduse insenermehaaniku kvalifi-katsioon.

Esimeseks töökohaks sai tolleaegne Tartu näidissovhoos, kus ta töötas vaneminsener-tehnoloogi ametikohal. Töö kõrvalt tegeles noor tehnoloogiainsener ka raadioside organiseerimisega sovhoosis.

A. Born

Eesti Loomakavatuses Instituudi mittestatsionaarsesse aspirantuuri astus Mati Mölder 1971. a. veisekasvatuse erialal. Aspirantuuri lõpetas ta 1973. a. aprillis. Väitekirja teemal "Lõaspidamisel kasutatavate erinevate tehnoloogiate efektiivsus ja mõju lehmade käitumisele ja piimatoodangule" kaitses ta samal aastal.

Noore teadustöötajana järgnes töö Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria-instituudi jõudluspärilikkuse sektori juhataja ametikohal.

Laeva katsesovhoosi direktori asetäitja kohale asus ta 10. aprillil 1975, täites ühtlasi instituudi jõudluspärilikkuse sektori juhataja ülesandeid. Kui 1981. a. alul moodustati Laeva Loomakasvatuse Katsejaam, vabastati M. Mölder asedirektori ülesannetest ja määrati katsejaama juhataja ametikohale, kus töötas kuni selle likvideerimiseni 1991. a. Katsejaamas tegeles ta veiste ja hiljem ka sigade pidamise tehnoloogia küsimustega. Tema osavõtul süveneti ka lüpsikarja respondersüsteemi kasutamisse.

Oma töös ja suhtumises on ta alati taktitudeline, abivalmis. Töövahekord instituudiga lõppes 1. septembril 1993. a.

Põllumajandusreformi käigus moodustati piimatöötlemise ühissettevõtte "Tapila", mille juhatuse esimees on Mati Mölder, Soome poole omanik on Tampere "Finmilk OY". Ühistöö sai alguse juba 1992. a. augustis.